

עין משפט
גר מצוה

ד א ב ג טוש"ע ח"מ סי' שלא פני' א בהג"ה:
ה ד ה מיי' פ"ח מהל' חובל ומזיק הל' ט סמג
פשוט ע' טוש"ע ח"מ סי' שפח סעיף ט:

תורה אור השלם

1 תורה השמש יאספון ואל מעונתם ירבעון: יצא אדם לקפלו ולעבודתו עדי ערב:
2 תשת חשך ויהי לילה: בו תרמש כל חיתו יער: תהלים קד כ
3 יארב במסתור בארץ: בקצה יארב לחטוף עני יחטוף עני במשכו ברשתו: תהלים י ט
4 שמור פיו ולשונו שמר מצרות נפשו: תהלים קד כב-כג

משלי כא כג
5 לבן שמת לב ויגל כבודי אף בשרי ישכון לבטחו: תהלים טו ט

פג:

פועל בבניסתו משלו. פי' בכניסתו לביתו מן המלאכה משלו בשעה שהיא שלו דהיינו אחר יציאת הכוכבים לפי שחזרה לבית אינו לזורק בעל הבית ולכן אין לו להתבטל בשציל החזרה שאינה ממלאכת צעה"צ ויציאתו למלאכה משל צעה"צ דזמן המלאכה

א"פועל בבניסתו משלו ביציאתו משל בעל הבית שנאמר י¹תורה השמש יאספון ואל מעונתם ירבעון יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב וליחזי היכי נהיגי ²בעיר חדשה וניחזי מהיבא קא אתו בנקוטאי איבעיית אימא דאמר להו ³דאגרייתו לי כפועל דאורייתא דרש רבי זירא ואמרי לה תני רב יוסף מאי דכתיב ²תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער תשת חשך ויהי לילה זה ⁶העולם הזה שדומה ללילה בו תרמוש כל חיתו יער אלו רשעים שבו שדומין לחיה שביער תורה השמש יאספון ואל מעונתם ירבעון תורה השמש לצדיקים יאספון רשעים לגיהנם ואל מעונתם ירבעון ⁷אין לך כל צדיק וצדיק שאין לו מדור לפי כבודו יצא אדם לפעלו יצאו צדיקים לקבל שכרן ולעבודתו עדי ערב כמו שהשלים עבודתו עדי ערב ר' אלעזר ב"ר שמעון אשכח לההוא פרהגונא דקא תפיש גנבי אמר ליה היכי יכלת להו לאו כחיותא מתילי דכתיב בו תרמוש כל חיתו יער איבא דאמרי מהאי קרא קאמר ליה ³יארב במסתר כאריה ⁸בסוכו דלמא שקלת צדיקי ושבקת רשיעי א"ל ומאי אעביד הרמנא דמלכא הוא אמר ⁶ תא אנמוך היכי תעביד עול בארבע שעי לחגונתא כי חזית איניש דקא שתי חמרא וקא נקיט כסא בידיה וקא מנמנם שאול עילויה אי צורבא מרבנן הוא וגיים אקדומי קדים לגרסיה אי פועל הוא קדים קא עביד עבידתיה ואי עבידתיה בליליא רדודי רדיד ואי לא גנבא הוא ותפסיה אישתמע מילתא בי מלכא אמרו ⁷קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרונקא אתיותה לרבי אלעזר ברבי שמעון וקא תפיש גנבי ואזיל שלח ליה ר' יהושע בן קרחה חומץ בן יין יעד מתו אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה שלח ליה קוצים אני מכלה מן הכרם שלח ליה ¹¹יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו יומא חד פגע ביה ההוא כובס קרייה חומץ בן יין אמר מודחציף כולי האי שמע מינה רשיעא הוא אמר להו תפסוהו תפסוהו לבתר דנח דעתיה אזל בתריה לפרוקיה ולא מצי קרי עליה ⁴שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו זקפוהו קם תותי זקיפא וקא בכי אמרו ליה רבי ¹⁰אל ירע בעיניך שהוא ובגו בעלו נערה מאורסה ביום הכפורים הגיח ידו על בני מעיו אמר שישו

בכניסתו. לעיר: משנו. צריך לוותר משלו אלל בעל הבית ולהחשיך אללו: וציזיאסו. למלאכתו צבקר: משל בעל הבית. אינו צריך להקדים אלא עם הנך החמה: יאספון. החיות. דלעיל מיניה כתיב תשת חשך ויהי לילה זו תרמוש כל חיתו יער תורה השמש וגו' וסמין ליה ילא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב עד שתחשך: וליחזי היכי נהיגי. צעיר והכל כמנהג המדינה ודריש לקיש מאי היא: בנקוטאי. שנתלקטו ממקומות הרצה ויש מקום שמקדימין ויש מקום שמחשכין וליכא למיסמך אלא אדאורייתא: אלו רשעים שבו. שמניחין להן יכולת להלך ברשעם ואין נפרעין מהם: סוכה השמש. לעולם הבא: ואל מעונתם ירבעון. הצדיקים: עדי ערב. עד יום מותו: פרהגונא. ממונה של מלך: ספיס גנבי. בזקק אחריהן ותופסן: סיני יכלם להו. להצין תחבולותם: לאו כחיותא מסילי. וכי לא כחיות נמשלו שמתחבולות ציוס במסתריהם: ולמא. הני דשקלת לדיקי נינהו: הרמנא דמלכא הוא. מלות המלך היא: צארבע שעי. שהיא שעת סעודה והכל נכנסין בחגיות וסועדיה: אקדומי אקדים לגירסיא. השכים צעוד לילה ולכן הוא מנמנם: ואי פועל הוא. שכיר יוס: ואי עבידיסיה בליליא. אומן שמלאכתו בלילה: רדודי רדיד. תרגום וירקעו את פחי (שמות לג) ורדידו. מותח חוטי נחושת וצבול לעשות מחטין ואומנותו בלילה לפי שמושכו בכלי אומנותו בנקצים דקים זה דק מזה ואין קולו נשמע בלילה ואפילו לא נשמע קול פטיש בביתו בלילות לילה אין לך לתופסו על כך דלמא רדודי רדיד: גנבא הוא. ולכן הוא ישן שניעור בלילה לארוב עוברי דרכים או לחפור בתים: קריינא דאיגרתא. משל הוא: פרוונקא. שליח: חומץ בן יין. רשע בן לדיק: יבא בעל הכרם. הקצ"ה כי כרם ה' צבאות בית ישראל¹⁰: ויכלה. ויטול את קוציו של כרם: קרי עליה. על הכובס: זקפוהו. מלאוהו: קס. רבי אלעזר: סופי זקיפא. תחת העץ: על נערה מאורסה. שהיא בסקילה וכל הנסקלין נתלין: ודלוס שלס. מקום שיש טעם בדבר כגון הנך דניימי בחנותא: דיקולי דתרבא. סליס מלאין שומן. לפי שצבול צמר היה מאל: צשמא. לנסות אם יסריח וירוס תולעים: כל תרבא לא מסרת. אל"כ יש צמר עמו: שורייקי סומקי. גוויס אדומיס והן מין הצמר: כי

בני מעי שישו ומה ספיקות שלכם כך ודאות שלכם על אחת כמה וכמה מובטח אני בכם שאין רמה ותולעה שולטת בכם ואפי' הכי לא מייתבא דעתיה אשקיוהו סמא דשינתא ועיילוהו לביתא דשישא וקרעו לכריסיה

אמר

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

א) [פסחים ב: תנינא יב: ע"ז ג:], ב) [שבת קנב:], ג) [ל' בסוכה, ד] סנהדרין פב. [נ"ג], ד) [נ"ע' חוס'] סוטה ח: ד"ה מי שנתחייב וחוס' סנהדרין לו: ד"ה מיוס שחבר וחוס' כחובות ל: ד"ה דין כר', ו) [ישעיה ה:], ו) [ואמאי נקיט טפי כ"ל], ח) [פסחים ב:ג:], ט) דשעת הולאת והכנסת פועלים כ"ל וכן בסמוך. רש"א,

הנהרות הב"ח

א) גב' אמר ליה מא' אגמרך: (ג) חוס' ד"ה פועל וכו' מהנך צערי פסחים ואמאי לא קאסר טפי מהנך: